

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЛЕСІ
УКРАЇНКИ

Медичний факультет
Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТА КЛІНІЧНОЇ СУПЕРВІЗІЇ

підготовки магістра

спеціальності 17 Терапія та реабілітація

спеціалізації 17.01 Фізична терапія

освітньо-професійної програми Фізична терапія

Силабус освітнього компонента «МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ТА КЛІНІЧНОЇ СУПЕРВІЗІЇ» підготовки магістра, галузі знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення, спеціальності 17 Терапія та реабілітація, спеціалізації 17.01 Фізична терапія, за освітньо-професійною програмою Фізична терапія.

Розробник:

Мельничук В. О. старший викладач кафедри фізичної терапії та ерготерапії

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми: (Сітовський А.М.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри фізичної терапії та ерготерапії

протокол № 1 від 30 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри:

 (Андрійчук О. Я.)

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	<i>I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення</i> <i>17 терапія та реабілітація</i> <i>17.01 Фізична терапія</i> <i>Фізична терапія</i> <i>Магістр</i>	Нормативний
		Рік навчання 1
		Семестр 1
		Лекції 16 год.
		Практичні заняття 18 год.
		Консультації 7 год
Кількість годин/кредитів: 120/4		Самостійна робота 78 год
ІНДЗ: є		Форма контролю: залік
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

Мельничук Вікторія Олегівна

Старший викладач кафедри фізичної терапії та ерготерапії

Координатор клінічного навчання

Контактна інформація: Melnychuk.Viktoriia@vnu.edu.ua, тел 0987515099

Дні занять: <https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація. Освітній компонент «Методика викладання та клінічної супервізії» є нормативним для здобувачів освіти спеціальності 17 Терапія та реабілітація, спеціалізації 17.01 Фізична терапія рівня підготовки магістра та забезпечує формування компетентностей провадження педагогічної та наставницької діяльності.

Забезпечує високий рівень знань, умінь та навичок з питань реабілітації, забезпечує цілісність світоглядних знань та уявлень здобувачів вищої освіти, їхніх умінь та способів діяльності, забезпечує сукупність здатностей, необхідних для життя у багатокультурному суспільстві на засадах толерантності, виховання культури соціальних відносин та ефективної комунікації.

При вивченні освітнього компонента «Методика викладання та клінічної супервізії» використовують наступні методи навчання: словесні (розповідь, бесіда, пояснення); практичні (вправа, дослід, практична робота); пояснювально-ілюстративні (лекції, навчальна література,

натуральні об'єкти, відеофільми). Кращому засвоєнню навчального матеріалу сприяє використання інтерактивних технологій колективно-групового навчання (загальне коло); технологій ситуативного моделювання (симуляція або імітація); технологій опрацювання дискусійних питань (визначення позиції, її відстоювання, зміна позиції; елементів дистанційного навчання (сервіси MS Teams, Google Meet тощо).

2) Постреквізити. Отримані компетентності та програмні результати навчання є базисом для подальшого засвоєння здобувачами вищої освіти таких освітніх компонентів як: Клінічна практика з фізичної терапії при серцево-судинних та респіраторних порушеннях, Клінічна практика з фізичної терапії при порушеннях нервової системи, Клінічна практика з фізичної терапії при м'язово-скелетних порушеннях, Клінічна практика з фізичної терапії травм війни, Педагогічна практика у ЗВО.

3) Метою освітнього компонента «Методика викладання та клінічної супервізії» є формування у здобувачів вищої освіти визначених освітньо-професійною програмою загальних та фахових компетентностей, системних знань і розуміння концептуальних основ методики викладання та клінічної супервізії, оволодіння провідними теоретико-методичними положеннями педагогічної думки, ознайомлення з концептуальними засадами та сутністю національної освітньо-виховної системи, закладення основ педагогічного мислення, озброєння педагогічними вміннями, необхідними для ефективної роботи з пацієнтами, розвиток здатності приймати оптимальні рішення, виходячи з психолого-педагогічних закономірностей розвитку особистості, виховання та навчання.

Основними **завданнями** освітнього компоненту «Методика викладання та клінічної супервізії» є:

- Формування педагогічної компетентності майбутніх викладачів у сфері клінічної освіти.
- Оволодіння сучасними методами та технологіями викладання у закладах вищої освіти та закладах охорони здоров'я.
- Засвоєння принципів клінічної супервізії як форми професійної підтримки, наставництва й контролю за якістю клінічної практики.
- Розвиток навичок організації та проведення практичних і клінічних занять, включно з оцінюванням професійних компетентностей студентів.
- Формування вмінь ефективної комунікації з різними учасниками освітнього та клінічного процесу (студенти, колеги, пацієнти).
- Забезпечення інтеграції наукових знань і практичного досвіду у процесі викладання та клінічної супервізії.
- Розвиток рефлексивних умінь – аналізу та оцінювання власної педагогічної й супервізорської діяльності.

- Виховання етичної відповідальності у викладанні та клінічній практиці

4) Компетентності Програмні результати навчання. Soft skills.

Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати автономно та у мультидисциплінарному контексті складні спеціалізовані задачі та проблеми, пов'язані з порушенням рухових та поєднаних з ними функцій, які забезпечують активність та участь особи; провадити практичну, адміністративну, наукову, інноваційну та освітню діяльність у фізичній терапії.

Загальні компетентності.

ЗК 01. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК 04. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК 06. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.

ЗК 07. Здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності.

СК 01. Здатність професійно мислити, диференціювати проблеми фізичної, когнітивної, психоемоційної сфер, визначати обмеження рухових та поєднаних з ними функцій, активності та участі пацієнта за біопсихосоціальною моделлю, обмеження життєдіяльності та здоров'я.

СК 03. Здатність безпечно та ефективно обстежувати та оцінювати осіб різних вікових, нозологічних та професійних груп з обмеженнями повсякденного функціонування, із складною прогресуючою та мультисистемною патологією, визначати фізичний розвиток та фізичний стан для прийняття науково-обґрунтованих клінічних рішень.

СК 04. Здатність враховувати потреби пацієнта/клієнта, прогнозувати результати фізичної терапії, встановлювати пацієнтоорієнтовані довгострокові та короткострокові цілі, формулювати завдання, розробляти, обговорювати та пояснювати програму фізичної терапії, або компоненти індивідуального реабілітаційного плану, які стосуються фізичної терапії.

СК 05. Здатність безпечно та ефективно проводити втручання на основі принципів доказово-інформованої практики, застосовувати науково обґрунтовані засоби та методи, забезпечувати їх відповідність цілям фізичної терапії, функціональним можливостям та динаміці стану пацієнта/клієнта.

СК 06. Здатність провадити професійну діяльність в реабілітаційних закладах, відділеннях, підрозділах, а також у територіальних громадах, у складі мультидисциплінарної реабілітаційної команди або самостійно, співпрацюючи з іншими працівниками охорони здоров'я та зацікавленими особами.

СК 07. Здатність планувати, контролювати терапевтичне заняття, хід виконання програми фізичної терапії, аналізувати та інтерпретувати результати втручання, вносити корективи до розробленої програми чи компонентів індивідуального реабілітаційного плану, маршруту пацієнта.

СК 09. Здатність провадити наукові дослідження у сфері фізичної терапії, використовувати й поширювати найкращі наявні докази у професійній та викладацькій діяльності, для поліпшення якості послуг фізичної терапії та освіти.

СК 10. Здатність організувати складні робочі процеси, взаємодіяти з адміністративними та управлінськими структурами з метою інформування, розробки та/або впровадження відповідної політики і стратегій в галузі охорони здоров'я, сприяти розвитку послуг, спрямованих на задоволення потреб суспільства.

СК 11. Здатність здійснювати рефлексивну професійну діяльність, самоаналіз та безперервний професійний розвиток.

Програмні результати навчання.

РН 01. Застосовувати біопсихосоціальну модель обмежень життєдіяльності у професійній діяльності, аналізувати медичні, соціальні та особистісні проблеми пацієнта/клієнта.

РН 02 Дотримуватись юридичних та етичних вимог, провадити діяльність з інформованої згоди пацієнта / клієнта.

РН 04. Оцінювати, обговорювати та застосовувати результати наукових досліджень у клінічній, науковій, освітній та адміністративній діяльності.

РН 06. Визначати рівень психомоторного та фізичного розвитку людини, її фізичний стан, виконувати об'єктивне обстеження пацієнтів/клієнтів різних нозологічних груп зокрема при складній прогресуючій і мультисистемній патології, використовуючи відповідний валідний інформативний інструментарій.

РН 07 Демонструвати здатність до пацієнтоорієнтованої практичної діяльності за узгодженням із пацієнтом / клієнтом, його родиною / опікунами, членами мультидисциплінарної команди

РН 08. Ефективно комунікувати з пацієнтом / клієнтом, встановлювати прямий та зворотній зв'язок для створення та підтримки терапевтичного альянсу

РН 13. Контролювати тривалість та інтенсивність терапевтичних заходів в межах програми фізичної терапії та окремих занять.

РН 14. Коректувати перебіг виконання програми фізичної терапії на основі аналізу запланованих та досягнутих результатів та динаміки стану пацієнта

PH 15. Визначати межі професійної діяльності та їх дотримуватися, провадити практичну діяльність автономно, бути відповідальним за її наслідки перед суспільством та іншими фахівцями.

PH 17 Взаємодіяти з адміністративними та управлінськими структурами, інформаційними ресурсами з метою адвокації професії, впливу на політики та стратегії розвитку фізичної терапії, що спрямовані на задоволення окремих осіб та громади в Україні

PH 18 Ефективно використовувати наявні та залучати додаткові ресурси і технології для забезпечення якості послуг

PH 19. Викладати спеціалізовані навчальні дисципліни у закладах вищої освіти, брати участь в реалізації освітніх програм як клінічний керівник/методист/супервізор навчальних практик.

PH 20. Планувати та здійснювати особистий професійний розвиток, сприяти професійному розвитку колег.

PH 21. Планувати і виконувати наукові і прикладні дослідження у сфері фізичної терапії, висувати і перевіряти гіпотези, обирати методики та інструменти досліджень, аналізувати їх результати, обґрунтовувати висновки.

PH 22. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах.

Soft skills.

1. Критичне та аналітичне мислення
2. Комунікативні навички.
3. Просторове мислення та візуалізація
4. Командна робота та колаборація.
5. Етична культура та емпатія.
6. Самонавчання та тайм-менеджмент.
7. Цифрова грамотність.
8. Презентаційні навички.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістовних модулів і тем	Усього	Лекції	Практ. роб.	Самост. роб.	Конс.	*Форма контролю / бали
Тема 1. Педагогічна діяльність, як цілісна динамічна система. Основні категорії методики викладання у вищій школі. Дидактичні вимоги до формування змісту навчальних дисциплін	16	2	2	12		ДС, РМГ,ІНДЗ, ІРС / 5

Тема 2. Форми організації навчання у вищій школі. Методика підготовки та проведення лекції. Практичне заняття як складова у підготовці конкурентноспроможного фахівця, лабораторне заняття як спосіб формування практичних вмінь та навичок, семінарське заняття як форма взаємодії та спілкування учасників педагогічного процесу	20	2	2	12	2	ДС, РМГ,ІНДЗ, ІРС / 5
			2			
Тема 3. Професійна майстерність викладача. Педагогічні здібності. Самовиховання, як шлях професійного самовдосконалення викладача.	14	2	2	10		ДС, РМГ,ІНДЗ, ІРС, ТР / 5
Тема 4. Особливості супервізії в підготовці фахівців з фізичної терапії. Мета клінічної освіти. Обов'язки та сфера відповідальності клінічної бази та клінічного супервізора	16	2	2	10	2	ДС, РМГ,ІНДЗ, ІРС / 5
Тема 5. Сфери навчання. Пізнавальні, емоційні, психомоторні та соціально-побутові	18	2	2	12	2	ДС, РМГ,ІНДЗ, ІРС / 5
Тема 6. Процес наставництва. Якості ефективного наставника в клінічному навчанні. Відмінності викладача та наставника.	14	2	2	10		ТР, ДС, РМГ,ІНДЗ, ІРС / 5
Тема 7. Моделі зворотного зв'язку. Клінічні навички	22	4	2	12	2	ДС, РМГ,ІНДЗ, ІРС / 5
			2			
Всього годин / Балів	120	16	18	78	8	200

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне науково-дослідне завдання / індивідуальна робота, РМГ – робота в малих групах, ПКР підсумкова контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Завдання для самостійного опрацювання.

Самостійна робота здобувача передбачає підготовку до лабораторних занять, теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не увійшли до практичного курсу, або ж були розглянуті коротко (перелік поданий нижче). Завдання для

самостійного опрацювання оцінюються в процесі поточного контролю та на підсумковому контролі.

- 1 Шляхи удосконалення змісту освіти
- 2 Методика розв'язання педагогічних ситуацій на практичних заняттях
- 3 Типові помилки та педагогічно недоцільні дії викладача в проблемній ситуації
- 4 Реалізація виховного потенціалу навчального процесу у вищій школі
- 5 Інноваційні технології викладання
- 6 Самооцінювання клінічного супервізора
- 7 Процес оцінювання студентів викладачем
- 8 Процес оцінювання студентів супервізором
- 9 Рівні досягнутих результатів клінічного навчання
- 10 Способи опису результатів роботи студента

IV. Політика оцінювання

Політика науково-педагогічного працівника щодо здобувача освіти полягає в послідовному та цілеспрямованому здійсненні навчального процесу на засадах прозорості, доступності, наукової обґрунтованості, методичної доцільності та відповідальності учасників освітнього процесу.

Всі учасники освітнього процесу повинні дотримуватись вимог чинного законодавства України, Статуту і Правил внутрішнього розпорядку ВНУ імені Лесі Українки, загальноприйнятих моральних принципів, правил поведінки та корпоративної культури; підтримувати атмосферу доброзичливості, порядності та толерантності.

Вивчення освітнього компонента передбачає постійну роботу здобувачів освіти на кожному занятті. Середовище під час проведення занять є творчим, дружнім, відкритим для конструктивної критики та дискусії. Здобувачі освіти не повинні спізнюватися на заняття, дотримуватись правил техніки безпеки, мати засоби індивідуального захисту та спецодяг.

До початку курсу необхідно встановити на мобільні пристрої або ноутбуки застосунки Microsoft Office 365 (Teams, Forms, One Note), зареєструватись на [платформі](#) дистанційного навчання ВНУ імені Лесі Українки для проходження тестування та роботи з доступними матеріалами курсу. Вхід для активації облікового запису відбувається через корпоративну пошту з доменом – @vnu.edu.ua.

Оцінювання здобувачів освіти здійснюється відповідно до [Положення](#) про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти спеціальностей «Медицина», «Фармація», «Стоматологія», «Терапія та реабілітація» Волинського національного університету імені Лесі Українки.

В освітньому процесі застосовується дві шкали оцінювання: багатобальна (200-бальна) шкала та 4-бальна шкала. Результати конвертуються із однієї шкали в іншу згідно із нижче наведеними правилами. Здобувачі складають диференційований залік (максимальна кількість балів – 200 балів).

У разі наявності документа, що засвідчує навчання на сертифікованих курсах, онлайн-курсах, які дотичні до тем освітнього компонента, можливе зарахування певної кількості балів (за попереднім погодженням з науково-педагогічним працівником), відповідно до [Положення](#) про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки.

У разі переходу на дистанційну форму навчання викладання освітнього компоненту відбувається відповідно до Положення про дистанційне навчання та додаткових розпоряджень ректорату.

Оцінювання поточної успішності здійснюється на кожному занятті за 4- бальною шкалою (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно»).

– 5 («відмінно») – здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал теми заняття, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових джерел, логічно мислить і формує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;

– 4 («добре») – здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал заняття, володіє основними аспектами з джерел, аргументовано викладає його; володіє практичними навичками, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при виконанні практичних навичок;

– 3 («задовільно») – здобувач в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми, орієнтується в рекомендованих джерелах, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у здобувача невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, припускається помилок при виконанні практичних навичок;

– 2 («незадовільно») – здобувач не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в джерелах, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

Критерії оцінювання ІНДЗ

Бали	Критерії
5	Обґрунтовано актуальність, сформульовано мету, завдання та визначено методи дослідження. Складено план дослідження Проведено критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Викладено факти, ідеї, результати дослідження в логічній послідовності. Дотримані правила реферування наукових публікацій Прослідковуються доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження.
4	Обґрунтовано актуальність, сформульовано мету, завдання та визначено методи дослідження. Складено план дослідження Проведено поверхневий аналіз суті та змісту першоджерел. Викладено факти, ідеї, результати дослідження в логічній послідовності. Не дотримані правила реферування наукових публікацій Прослідковуються доказовість висновків
3	Обґрунтовано актуальність, сформульовано мету, завдання та визначено методи дослідження. Складено план дослідження Проведено поверхневий аналіз суті та змісту першоджерел. Викладено факти, ідеї, результати дослідження в логічній послідовності. Не дотримані правила реферування наукових публікацій Не прослідковуються доказовість висновків, та обґрунтованість власної позиції.
2	Обґрунтовано актуальність, сформульовано мету, завдання та визначено методи дослідження. Складено план дослідження Проведено поверхневий аналіз суті та змісту першоджерел.

Політика щодо академічної доброчесності.

Політика академічної доброчесності регламентується чинними законодавчими актами України та внутрішніми документами університету: [Кодексом](#) академічної доброчесності ВНУ ім. Лесі Українки та [Положенням](#) про систему запобігання та виявлення академічного плагіату в науковій та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти, докторантів, науково-педагогічних і наукових працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки, які встановлюють загальні засади, цінності, принципи, настанови та правила етичної поведінки осіб, які навчаються в Університеті, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, а також забезпечують дотримання принципу нетерпимості до порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх

індивідуальних потреб і можливостей); посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом процесу здобування освіти. Здобувачі не повинні запізнюватися на заняття. За об'єктивних причин заняття може відбуватись в он-лайн форматі за погодженням із керівництвом Університету. У разі пропуску заняття здобувач освіти зобов'язаний його відпрацювати у повному обсязі за графіком узгодженим з викладачем та деканатом згідно з [Положенням](#) про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти спеціальностей «Медицина», «Фармація», «Стоматологія», «Терапія та реабілітація» Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: якщо завдання, які поставлені викладачем здаються із порушенням термінів без поважних причин, то вони оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів).

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового контролю є залік.

Організація та порядок проведення підсумкового контролю відбувається у відповідності до [Положення](#) про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти спеціальностей «Медицина», «Фармація», «Стоматологія», «Терапія та реабілітація» Волинського національного університету імені Лесі Українки. Терміни проведення підсумкового контролю, а також терміни ліквідації академічної заборгованості визначаються розкладом екзаменаційної сесії. У відомості, індивідуальному навчальному плані (заліковій книжці) здобувача освіти записується підсумкова кількість балів підсумкового контролю. Повторне складання підсумкового контролю допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Основні категорії методики викладання у вищій школі
2. Уміння і навички.
3. Взаємозв'язок умінь та здібностей.
4. Функції умінь та здібностей.
5. Дидактичні вимоги до формування змісту освітніх компонентів.
6. Критерії відбору змісту навчальних занять.
7. Методика підготовки та проведення лекції.

8. Дидактичні цілі та функції практичних занять.
9. Різноманітні форми завдань для практичного заняття.
10. Педагогічні здібності та їх роль у забезпеченні успішності навчального процесу.
11. Самовиховання як шлях професійного самовдосконалення майбутнього спеціаліста.
12. Сфери навчання. Когнітивна сфера.
13. Сфери навчання. Афективна сфера.
14. Сфери навчання. Психомоторна сфера.
15. Обов'язки наставника. Риси ідеального наставника.
16. Модель ARCH.
17. Наставови зі зворотнього зв'язку.
18. Рівні досягнутих результатів клінічного навчання.
19. Процес оцінювання студентів.
20. Рівні досягнутих результатів клінічного навчання.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
170–200	Зараховано
150–169	
140–149	
130–139	
120–129	
0–119	Незараховано (необхідне перескладання)

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Основи педагогічної майстерності й творчості викладача закладу вищої освіти : навч. посіб. / за ред. О. Л. Кузнецова. Дніпро : ДонДУВС, 2023. 312 с. URL: <https://rep.dnuvs.ukr.education/server/api/core/bitstreams/024adb4d-5fa6-4ecb-9d8c-9df7e5d16f0b/content>
2. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Дніпро : ДНУ, 2018. 285 с. URL: <http://distance.dnu.dp.ua/ukr/nmmateriali/documents/pedagogikavsh.pdf>
3. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. Умань : УДПУ, 2019. 180 с. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/412096.pdf
4. Посібник з методики викладання у закладах вищої освіти : навч. матеріали. Херсон : ХДУ, 2021. URL: <https://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/методика%20викладання.pdf?id=1cce4002-ce8d-4991-809f-f0fcd3d3994b>

5. Посібник з оцінювання клінічної практики для фізичних терапевтів базового рівня (розроблений Momentum Wheels for Humanity за підтримки Української асоціації фізичної терапії (УАФТ) та Всесвітньої конфедерації фізичної терапії (ВКФТ) за грантові кошти від USAID (Агенства США з питань міжнародного розвитку) (2018р)

6. Рябченко О. Вища школа України : навч. посіб. Полтава : ПНПУ, 2015. 210 с. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/6285/1/Рябченко-Вища-школа-України.pdf>

7. Сучасні форми організації навчального процесу у вищій школі : метод. рек. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2016. 58 с. URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2016/10/Сучасні-форми-організації-навчального-процесу-у-вищій-школі-1.pdf>

8. 2025 Reference Manual for SCCEs / Texas Consortium. Texas : SCCE, 2025. 95 p. URL: https://www.texasconsortium.org/assets/2025_Reference_Manual_for_SCCEs_2_1.pdf

9. American Physical Therapy Association. Guidelines and Self-Assessments for Clinical Education. Режим доступу: <https://www.apta.org/contentassets/7736d47f2ec642a3962276d9b02503d2/guidelinesandselfassessmentsforclined.pdf>

Електронні ресурси

10. Настанови Світової Фізіотерапії «Клінічний компонент освітньої програми базового рівня підготовки фізичного терапевта» <https://world.physio/guideline/clinical-education>

11. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1556-18>

12. Українська асоціація фізичних терапевтів. *Відеоматеріали*. Режим доступу: <https://uapt.org.ua/uk/resource/library/video-materials/>

13. American Council of Academic Physical Therapy. *Ресурси клінічної освіти*. Режим доступу: <https://acapt.org/resources/clinical-education>

14. American Council of Academic Physical Therapy. *Transition to academia: From clinician to faculty* [за записом]. Режим доступу: <https://acapt.org/educationevents/recorded-events/transition-to-academia-from-clinician-to-faculty>

15. American Physical Therapy Association. *Program Level 1 сертифікованого клінічного інструктора*. Режим доступу: <https://www.apta.org/for-educators/clinical-education-development/ccip-level-1>